

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS ILMA ISIKU NÕUSOLEKUTA

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 sätestatust esitame kooskõlastamiseks uuringutaotluse.

Uuringu nimi	Rahvastikuandmete simulatsioonimudeli arendamine (Riikliku pensioni prognoosimudeli edasiarendamine ning kasutusvaldkonna laiendamine)
--------------	---

Uuring hõlmab järgmisi isikuandmeid (*tee vastavasse kasti rist*):

Uuring hõlmab isikuandmeid	X
Uuring hõlmab ka eriliigilisi isikuandmeid	X
Isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti	X

1. LÜHIKOKKUVÕTE

1.1. Miks on isiku tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks?

Mikrosimulatsioonimudeli sisendiks olev baasandmestik sisaldab (pseudonümiseeritud) isikuandmeid, ilma selleta ei ole võimalik mikrosimulatsioone läbi viia. Mikrosimulatsiooni raamistiku kasutamine on vajalik selleks, et analüüside simuleeritavate näitajate jaotuslikke eripärasid (nt pensionide, sissetulekute, terviseseisundite ebavõrdsus). Samuti on see vajalik riigisiseste rändevoogude dünaamiliseks modelleerimiseks ning kompositsiooniefektide eristamiseks piirkondlikest püsiefektidest.

Isiku tuvastamist võimaldavate (pseudonüümsete) andmete töötlemine on vältimatu ka seetõttu, et alusandmestiku loomiseks on vaja siduda erinevate registrite andmeid. Mudeli baasandmestik luuakse mitmest registrist pärit andmete ühendamise teel (Statistikaamet, Maksu- ja Tolliamet, Sotsiaalkindlustusamet, Tervisekassa, Töötukassa). See on simulatsiooni lähtepunkt. Andmete sidumine indiviidi tasemel eeldab isiku tuvastamist võimaldavat tunnust (pseudonüümi), kuna üksnes nii on võimalik tagada, et erinevate registrite andmed seotakse isiku tasandil õigesti kokku.

Andmete sidumine on vajalik ka seetõttu, et see võimaldab hinnata näiteks tervise ja hariduse mõju suremusele ning koostada selle abil käitumuslikud võrrandid, mis on samuti mudeli sisendiks.

1.2. Selgitage ülekaaluka avaliku huvi olemasolu.

Ülekaalukas avalik huvi tuleneb uuringu otsesest seosest mitme poliitikavaldkonna andmepõhise kujundamisega.

Rahvastikuprotsesside pikaajaline mõju. Eesti seisab silmitsi oluliste demograafiliste väljakutsetega: rahvastik vananeb, tööealine elanikkond väheneb ning ülalpeetavate suhtarv kasvab. Need protsessid mõjutavad otseselt pensionisüsteemi jätkusuutlikkust, tervishoiukulusid, sotsiaalkaitse vajadust ja regionaalset arengut. Terviklik simulatsioonimudel, mis võimaldab neid protsesse koos modelleerida, on vajalik, et poliitikaotsused tugineksid võimalikult terviklikul tulevikupildil.

Ministeeriumide poliitikakujundamise vajadus. Rahandusministeerium vastutab pensionisüsteemi finantsilise jätkusuutlikkuse eest, Sotsiaalministeerium rahvatervise ja

sotsiaalkaitse poliitika eest. Kõigi nende ülesannete täitmine eeldab pikaajalist vaadet rahvastiku dünaamikale. Tänapäevani on iga valdkond kasutanud eraldiseisvaid mudeleid ja prognoose, mis üldjuhul ei võta arvesse valdkondade vastasmõjusid. Käesolev uuring loob aluse sellise simulatsioonide koostamiseks, mis võtavad arvesse erinevate valdkondade mõjusid.

Eesti 2035 strateegia. Riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035” on seatud eesmärgiks, et Eestis tehakse teadmispõhiseid otsuseid ning lahendusteede valikul eelistatakse mõjusaid ja uuenduslikke lähenemisviise. Strateegia näeb vajaliku muutusena rahva kestlikkuse, tervise ja sotsiaalkaitse valdkonnas senise korralduse uuendamist, arvestades ühiskondlikke muutusi. Käesolev uuring panustab otseselt nendesse eesmärkidesse, luues uudse tööriista, mis võimaldab senisest märksa terviklikumat tulevikuvaadet.

1.3. Selgitage, kuidas tagate, et isikustatud andmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Andmete kasutamine on jagatud kaheks:

- 1) Andmete sidumine, ettevalmistamine, käitumuslike võrrandite hindamine ja muud ettevalmistavad analüüsid ning baasandmestiku loomine;
- 2) Pseudonüümitud baasandmestiku kasutamine poliitikakujundamise sisendiks olevate simulatsioonide läbiviimiseks, mille eesmärk on hinnata loodava mudeli toimivust ja rakendatavust. Uuringu raames tehtavad simulatsioonid ei tähenda mudeli regulaarset kasutamist poliitikakujundamise protsessis pärast uuringu lõppu. Need on vajalikud mudeli arendamiseks, valideerimiseks ja rakendatavuse hindamiseks. Mudeli hilisemaks regulaarseks kasutamiseks vajalik isikuandmete töötlemine toimub üksnes eraldi õigusliku aluse olemasolul.

Järgnevalt neist lähemalt:

- 1) Andmete sidumise, ettevalmistamise, käitumuslike võrrandite hindamise ja muude ettevalmistavate analüüside läbiviimise ning baasandmestiku ettevalmistamisega tegeleb uuringut läbi viiv konsortsium (Tartu Ülikool ja CentAR), seda tehakse Statistikaameti turvalises keskkonnas. Turvalisse andmetöötluskeskkonda pääseb vaid piiratud arv mudeli kasutamise ja baasandmestiku ettevalmistamisega tegelevaid inimesi, kellega Statistikaamet sõlmib kooskõlastatult vastutava töötlejaga andmetöötluslepingud ja/või konfidentsiaalsuskohustused.
- 2) Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi analüütikud saavad ligipääsu ainult pseudonüümitud baasandmestikule ja mudelile, mille töötlemiseks kasutatakse samuti Statistikaameti turvalist andmetöötluskeskkonda (keskkonna sees on juurdepääsud alusandmetele ja baasandmestikule eristatud). Statistikaameti teadlaste keskkonda paigutatud andmeid hoitakse Statistikaameti serveris ning analüüsi tegijatel on ligipääs andmetele ainult Statistikaameti turvalise kaugühenduse teel.

Andmeanalüüsiks kasutatakse statistikatarkvara R, mikrosimulatsioonide käitamise tarkvara LIAM2 ja tabelarvutustarkvara MS Excel. Pseudonüümitud baasandmestikes ei sisaldu andmeid, mis võimaldavad isikut otseselt tuvastada (st baasandmestiku ettevalmistajate ega mudeli kasutajate kätte ei satu inimeste isikukoodid ega nimed). Tervisekassa andmed edastatakse Statistikaametile küll isikukoodidega, kuid enne uurimismeeskonnale kättesaadavaks tegemist need pseudonümiseeritakse.

Turvalisse andmetöötluskeskkonda sisenemiseks kasutatakse nii paroole kui ID-kaardiga identifitseerimist. Uuringu käigus keskkonnast välja viidavad väljundid (raportid, tabelid, joonised) on agregeeritud ja tagatakse, et isikud ei ole otseselt ega kaudselt tuvastatavad. Vastavad nõuded kajastatakse andmetöötluslepingutes.

Teostatava analüüsitöö põhjal ei langetata (ega saagi langetada) administratiivotsuseid üksikindiviidi kohta. Isikuandmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekte, kuna see ei oma mõju isikutele (kelle andmeid koondatakse) ning andmete töötlus ja analüüs toimub pseudonümiseeritud andmetega ning töötlejal puudub võimalus andmeid isikustada.

1.4. Selgitage, kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani.

Andmete töötlemiseks kasutatakse Statistikaameti turvalist andmetöötluskeskkonda. Andmed paiknevad Statistikaameti serverites. Statistikaameti välistest allikatest edastatakse andmed Statistikaametile krüpteeritud statistikaameti sertifikaadile. Andmetele juurdepääsu omavate inimestega sõlmib Statistikaamet kooskõlastatult vastutava töötlejaga andmetöötluslepingud ja/või konfidentsiaalsuskohustused.

2. VASTUTAV JA VOLITATUD TÖÖTLEJA¹

2.1. Vastutava töötleja üldandmed	
2.1.1. Vastutava töötleja nimi	Sotsiaalministeerium ja Rahandusministeerium
2.1.2. Registreeritus Eesti Teadusinfosüsteemis	Ei, aluseks on poliitika kujundamine
2.1.3. Registrikood või isikukood	70001952 ja 70001975
2.1.4. Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Sotsiaalministeerium – Suur-Ameerika 1, 10122, Tallinn Rahandusministeerium – Suur-Ameerika 1, 10122, Tallinn
2.1.5. Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Suur-Ameerika 1, 10122, Tallinn
2.1.6. Kontaktandmed <i>telefon, e-post</i>	Sotsiaalministeerium: Magnus Piirits Hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna sotsiaalkindlustuse ja majandusekspert magnus.piiirits@sm.ee +372 5915 7976 Rahandusministeerium: Tõnu Lillelaid Finantsteenuste poliitika osakonna nõunik tel 5885 1488 tonu.lillelaid@fin.ee

3. ÕIGUSLIK ALUS

Teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus	Rahvastiku simulatsioonimudeli loomiseks soovime töödelda isikuandmeid ilma andmesubjekti nõusolekuta. Selline töötlemine toimub avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks ning avaliku võimu teostamiseks vastavalt isikuandmete kaitse seadusele (IKS). Eesmärk on täita Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi seadusest ning põhimäärustest tulenevaid ülesandeid pensioni-, sotsiaal-, tervise-, eelarve- ja strateegilise planeerimise valdkonnas.
--	---

¹Vastutav töötleja on uuringu läbiviija – taotluse esitaja. Juhul, kui ta kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad

	<p>Isikuandmeid töödeldakse teadus- või statistilisel eesmärgil ja töötlemine toimub kooskõlas IKS § 6 lõikega 1, sealhulgas pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul ning rakendades asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke kaitsemeetmeid.</p> <p>Loodav simulatsioonimudel loob eeldused pensioni-, sotsiaal-, tervisenäitajate paremaks prognoosimiseks ja pakub seeläbi olulist sisendit esmajoonel nii Rahandusministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi vastutusalade poliitikate kujundamiseks. Tegemist on arenduse esimese etapiga, luuakse baasmudel, millele saab hiljem lisada valdkonna spetsiifilised moodulid.</p> <p>Vastavalt VVS § 46 lg-st 1 tulenevalt täidab ministeerium seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid:</p> <p>Sotsiaalministeeriumi tegevusvaldkonda piiritleb VVS § 67 lg 1, mille kohaselt kuulub Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasse mh pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi põhimäärus § 2 ütleb, et ministeeriumi valitsemisalas olevate tegevuste hulgas on sotsiaalse turvalisuse, sotsiaalhoolekande, pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine, aga ka rahva tervise kaitse, tervishoid ja tervisesüsteemi arendamine. Lisaks on § 17 lõike 2 punkt 7 kohaselt rahvatervishoiu osakonna põhiülesanne tagada tervist säästev ja tervislik elukeskkond, edendada terviseteadlikkust ning ennetada haigusi ja nendega kaasnevat kahju. Osakonnal on juhtiv roll tervisepoliitika kujundajana keskkonnast tulenevate terviseriskide, sealhulgas elanikkonna tervisekäitumise valdkonnas.</p> <p>Sama lõike 2 punkt 26 järgi on hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna põhiülesandeks kavandada ja koordineerida sotsiaalmajandusliku toimetuleku ja pensionipoliitikat ning korraldada selle elluviimist.</p> <p>Rahandusministeeriumi tegevusvaldkonda piiritleb VVS § 65 lg 1, mille kohaselt kuulub ministeeriumi valitsemisalasse mh riigi eelarve-, ressursihaldus-, maksu-, tolli- ning finantspoliitika kavandamine ja elluviimine,</p>
--	--

	<p>majandusanalüüs ja -prognoos ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.</p> <p>Rahandusministeeriumi põhimääruse § 30¹ punkti 5 kohaselt on finantsteenuste poliitika osakonna ülesandeks mh finantskirjaoskuste edendamine finantsturgudega seotud taristute toimimise ja finantssektorit kaasavate pensioni- ja teiste sotsiaalkindlustusskeemide valdkonnas.</p> <p>Lisaks eeltoodule on Rahvatervishoiu seaduse § 11 lg 1 punkti 1 kohaselt Sotsiaalministeeriumi ülesandeks muu hulgas rahvastiku tervise ja tervisemõjurite analüüsimine ning sellel eesmärgil teadus- ja arendustegevuse korraldamine.</p> <p>Andmete töötlemise õiguslik alus uuringu läbiviija jaoks tuleneb tellija (Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium, ETAG ja Riigikantselei) ja konsortsiumi (Tartu Ülikool ja CentAR) vahel sõlmitud teenuse osutamise lepingust nr 7.7-2/25/5.</p>
--	---

4. UURINGU TELLIJAJ

Uuringu tellija	Sotsiaalministeerium ja Rahandusministeerium ning Riigikantselei
-----------------	--

5. TÖÖTLEMISE EESMÄRK JA ISIKUANDMETE KOOSSEIS

5.1. Isikuandmete töötlemise eesmärk	<p>Uuringu eesmärk on luua rahvastiku simulatsioonimudel (edaspidi <i>mudelisüsteem</i>), mis võimaldab simuleerida Eesti rahvastikku indiviidi tasemel aastani 2100. Mudelisüsteemi kasutamiseks õigusliku aluse loomisel on selle väljundeid võimalik tulevikus kasutada erinevate valdkondade andmepõhise poliitikakujundamise sisendina.</p> <p>Tegemist on täiesti uue andmetöötlusprotsessiga, mitte varasemate AKI otsustega lubatud isikuandmete kasutamise eesmärkide laiendamisega. Selles uuringus luuakse uus baasandmestik ning mudeliarendus toimub taotluses kirjeldatud eesmärkide, andmekoosseisu, juurdepääsuõiguste ja kaitsemeetmete alusel.</p> <p>Mudelisüsteem on kasutatav eraldiseisva väljundina rahvastiku-, tervise-, paiknemis- ja leibkonnadünaamika analüüsimiseks. Tulevikus ja õiguslike alusel olemasolul võimaldaks</p>
--------------------------------------	--

mudelisüsteem ajakohastada ka pensioni mikrosimulatsioonimudelit, kuna pensioniproгноosisid vajavad sisendina simulatsioonimudeli tulemeid, s.o rahvastiku arengu, suremuse, rände, terviseseisundi ja leibkonnadünaamika tulemeid. Sellisel juhul on tegemist sama uue mudelisüsteemi sisese sisend-väljund-seosega, mitte varasemate lubade alusel töödeldud isikuandmete ülekandmise või taaskasutamisega.

Märkus: Mudeli hilisem jooksev kasutamine pärast uuringu lõppu ei ole käesoleva taotluse osa.

Uuringul on kaks alaeesmärki:

Alaeesmärk 1 on mudelisüsteem väljatöötamine. Uuringu käigus luuakse teaduspõhine terviklik mudelisüsteem, mis loob personaalse tulevikuperspektiivi, kasutades selleks erinevaid indiidipõhiseid registriandmeid. Olemasolevale pensioni mikrosimulatsioonimudelile lisatakse uued simulatsioonidimensioonid:

- terviseseisund;
- paiknemine (riigisisene, sh kohaliku omavalitsuse täpsusega, ja riikidevaheline);
- leibkondade dünaamika.

Mudelisüsteem võimaldab läbi mängida erinevaid tulevikuarenguid („mis siis kui” analüüs).

Alaeesmärk 2 on mudelisüsteemi jätkusuutliku rakendamise eelduste väljatöötamine. Koostatakse ettepanekud ja meetodiline-korralduslik raamistik mudelisüsteemi edaspidiseks haldamiseks, uuendamiseks, valideerimiseks ja kasutamiseks poliitikakujundamises. Selle käigus töötatakse välja mudelisüsteemi dokumentatsioon, valideerimismetoodika, kvaliteedikontrolli põhimõtted, teadlaskonna kaasamise ja teadusnõustamise korraldus.

Oluline piirang: Teine alaeesmärk ei hõlma mudelisüsteemi hilisemat jooksvat kasutamist ega selleks vajalikku uut või korduvat isikuandmete töötlemist. Uuringus tehtav isikuandmete töötlemine piirdub mudelisüsteemi loomiseks, arendamiseks, testimiseks ja valideerimiseks vajaliku töötlusega. Mudelisüsteemi edasine regulaarne kasutamine või uute andmetega uuendamine toimub tulevikus eraldiseisva õigusliku aluse ja vajadusel uue koostööstuse olemasolul.

	<p>Isikuandmete töötlemine on vajalik mõlema alaeesmärgi saavutamiseks. Mudeli koostamiseks on vaja siduda erinevate registrite indiviiditaseme andmeid, et luua baasandmestik, mille pealt simulatsioon käivitada. Mudeli sisendiks on ka käitumuslikud võrrandid, mille abil simuleeritakse inimeste käitumist üle aja. Mudeli valideerimisel ja täiendamisel on samuti vaja kasutada tegelikke registriandmeid, et hinnata mudeli täpsust ja tõsta selle prognoosivõimekust.</p> <p>Uuringu väljund on simulatsioonimudel ning selle abil simuleeritavate rahvastiku ja muude näitajate simulatsioonid, mitte üksikisiku tasemel andmed. Loodava mudeli väljundeid esitatakse koondtasemel, mis ega võimalda üksikisikuid tuvastada.</p> <p>Seos varasemate pensionimudeli andmetöötlustega ja samaaegse kasutamise välistamine</p> <p>Varasematelt on AKI otsustega lubatud andmetöötlused riikliku pensioni prognoosimudeli loomiseks ning pensionisüsteemi finantsilise ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse analüüsiks jäävad käesolevast uuringust täielikult lahutatuks. Nende andmeid ja mudeleid kasutatakse edasi üksnes algselt määratud eesmärkidel ja tähtaegadel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Käesolev taotlus ei pikenda, laienda ega muuda nimetatud varasemate andmetöötluste eesmärke. Käesoleva uuringu raames ei võeta varasemate lubade alusel töödeldud isikuandmeid üle. • Kogemuse taaskasutus: Varasemast pensionimudelist võetakse lähtekohana üle üksnes mitteisikuandmelised elemente: meetodilist kogemust, mudeliarhitektuuri, simulatsiooniloogikat ja tehnilist raamistikku. • Uus andmetöötlus: Kuigi uuringus võidakse kasutada sarnaseid registritunnuseid, algab isikuandmete töötlemine uutel alusel. Selleks määratletakse konkreetne andmekoosseis, kasutajad, juurdepääsud, töötluskeskkond ja kaitsemeetmed. <p>Käesoleva uuringu tulemusel loodavat rahvastiku simulatsioonimudelit</p>
--	---

	(mudelisüsteemi) saab tulevikus kasutada pensionimudeli uue versiooni sisendina. Seda käsitletakse uue mudelisüsteemi arendusena, mitte varasema pensionimudeli andmestiku paralleelse kasutamisenä erinevatel uuringueesmärkidel.
5.2. Isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus	<p>Alates 2012. aastast kuni 2026. aasta alguseni Eesti residendiks olnud inimesed (Eesti rahvastik on ca 1,3 mln inimest).</p> <p>Uuringus kasutatakse ajaloolisi registriandmeid perioodi 01.01.2012–01.01.2026 kohta, välja arvatud nende andmeallikate puhul, mille puhul on lisas 2 märgitud hilisem algushetk (2016. aasta). Sellisel juhul kasutatakse andmeid alates lisas 2 märgitud alguskuupäevast kuni 01.01.2026 või kuni viimase kättesaadava andmeseisuni.</p> <p>Isikute hulka kaasatakse neid, kes olid Eesti residendid vähemalt ühel hetkel uuringu vaatlusperioodil. Andmete kasutamise periood ei ole sama, mis on mudeli simulatsiooniperiood. Mudel võib simuleerida rahvastikku aastani 2100, kuid pärast 2026. aastat tekkivad väärtused on mudeli arvutuslikud simulatsioonitulemused, mitte registritest kaasatavad uued isikuandmed.</p>
5.3. Töödeldavate isikuandmete koosseis	Töödeldavate isikuandmete koosseis on toodud taotluse lisas 2.
5.4. Isikuandmete allikad	<p>Uuringus kasutatakse riikliku statistika tegemiseks Statistikaametisse kogutud andmeid. Andmeid pärinevad järgmistest registritest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rahvastiku Statistiline Register (vastutav töötleja Statistikaamet) - Rahvastikuregister (Siseministeerium) - Sotsiaalkaitse infosüsteem (Sotsiaalkindlustusamet) - Eesti Hariduse Infosüsteem (Haridus- ja Teadusministeerium) - Maksukohuslaste register (Eesti Maksu- ja Tolliamet) - Pensioniregister (AS Pensionikeskus) - Töötukassa infosüsteem (Töötukassa) - Tervisekassa andmekogu (Tervisekassa) <p>Valdavalt kasutatakse andmeid, mida Statistikaamet algallikatest muude tööde jaoks regulaarselt hõivab, erandiks on Tervisekassa andmed, mis päritakse eraldi selle projekti jaoks.</p> <p>Statistikaametiga ning Statistikaametile käesoleva uuringu jaoks täiendavaid andmeid edastavate Pensionikeskuse ja Tervisekassaga on konsulteeritud.</p>

6. ANDMETE SÄILITAMINE JA ANONÜÜMIMINE

6.1. Uuringu vajadusteks kogutud isikuandmete säilitamine, aeg ja põhjendus

Uuringumeeskonna juurdepääs uuringu raames töödeldavatele isikuandmetele Statistikaameti turvalises andmetöötluskeskkonnas lõpeb hiljemalt **01.01.2028**. Pärast uuringu lõppemist lõpetatakse uuringu eesmärgil toimuv isikuandmete töötlemine.

Uuringu jaoks moodustatud projektipõhised pseudonüümitud baasandmestikud, tööfailid, vaheandmestikud ja muud isikuandmeid sisaldavad failid, mis on uuringumeeskonnale kättesaadavaks tehtud või uuringu käigus loodud, kustutatakse hiljemalt **2028. aasta I kvartali lõpuks**. Pärast seda säilivad üksnes anonüümsed või agregeeritud uuringuväljundid, mis ei võimalda isikuid otseselt ega kaudselt tuvastada.

Kustutamise viib läbi Statistikaamet kui turvalise andmetöötluskeskkonna haldaja. Kustutamise kohta vormistatakse dokumenteeritud tõend, mis edastatakse vastutavatele töötlejatele.

6.2. Isikuandmete pseudonümiseerimise/anonümiseerimise viib läbi:

Statistikaamet

6.3. Pseudonümiseeritud andmete koosseis, mis säilitatakse

Pseudonüümitud isikuandmeid sisaldavaid projektipõhiseid andmestikke pärast uuringu lõppemist ei säilitata. Uuringu raames loodud ja uuringumeeskonnale kättesaadavaks tehtud pseudonüümitud andmestikud kustutatakse hiljemalt **2028. aasta I kvartali lõpuks**. Säilitada võib üksnes anonüümseid või agregeeritud väljundeid, dokumentatsiooni, lähtekoodi ja metoodilisi kirjeldusi ja muid taolisi dokumente ulatuses, milles need ei sisalda isikuandmeid.

7. ISIKU TEAVITAMINE TÖÖTLUSEST

7.1. Andmesubjekti teavitamine isikuandmete töötlemisest

Andmesubjekti personaalne teavitamine ei ole võimalik/põhjendatud:

- andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekti huve, sest väljund on teaduslik üldistus.
- andmesubjektide kontaktandmed ei ole andmete töötlejale kättesaadavad ning pärast pseudonümiseerimist pole võimalik määratleda andmesubjekti kontaktandmeid.

Läbipaistvuse tagamiseks avaldavad vastutavad töötlejad enne uuringu raames isikuandmete töötlemise alustamist oma veebilehel konkreetse uuringu andmekaitseteate. Lisaks avaldatakse uuringu alustamise kohta lühike avalik teavitus vähemalt ühe vastutava töötleja avalikus teavituskanalis, näiteks veebiuudisena, pressiteatena või sotsiaalmeedia postitusena, mis suunab isiku täpsema uuringu andmekaitseteate juurde.

Sotsiaalministeerium informeerib avalikust käimasolevatest uuringutest spetsiaalselt selleks otstarbeks loodud Sotsiaalministeeriumi kodulehekülje alamlehel, mis on kättesaadav selle lingi vahendusel:

<https://sm.ee/uudised-ja-pressiinfo/uuringud-ja-statistika/kaimasolevad-uuringud>

Rahandusministeerium informeerib avalikust isikuandmete töötlemise asjaoludest spetsiaalselt selleks otstarbeks loodud rahandusministeeriumi kodulehekülje alamlehel, mis on kättesaadav selle lingi vahendusel:

<https://fin.ee/privaatsussatted>

Rahandusministeeriumid uuringud ja analüüsid leiab ministeeriumi kodulehelt: [Uuringud ja](#)

Analüüsi väljund on teaduslik üldistus, mis ei viita kuidagi tagasi konkreetsetele andmesubjektidele. Analüüsi tulemused (üldistatud kujul) tehakse uuringu lõppedes kõigile avalikult kättesaadavaks.

8. ANDMETE EDASTAMINE VÄLISRIIKI

8.1. Isikuandmete edastamine välisriiki²	Isikuandmeid kolmandatesse riikidesse ei edastata.
--	--

9. EETIKAKOMITEE OTSUS³

Nõuete täitmist kontrollib Andmekaitse Inspeksioon vastavalt IKS § 6 lg 4

10. ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEL RAKENDATUD TEHNILISED TURVAMEETMED⁴

10.1. Töövahendite ja infovara turve	Kasutusel on Statistikaameti turvaline andmetöötluskeskkond, piiratud ligipääs, autentimine ID-kaardiga ning agregeeritud väljundid.
10.2. Andmete, dokumentide ja andmekandjate turve	Kasutusel on Statistikaameti turvaline andmetöötluskeskkond, piiratud ligipääs, autentimine ID-kaardiga ning agregeeritud väljundid, mida kontrollib üle Statistikaamet.
10.3. Töötlussüsteemi turve	Kasutusel on Statistikaameti turvaline andmetöötluskeskkond, piiratud ligipääs, autentimine ID-kaardiga ning agregeeritud väljundid.
10.4. Kasutatakse pilvepõhist andmemajutus- või töötlusteenust?	Ei

11. MUU INFO

11.1. Teave, mille esitamist peab vastutav töötleja vajalikuks täiendavalt esitada	Sotsiaalministeeriumi andmekaitse spetsialisti kontakt: andmekaitse@sm.ee
---	--

²Isikuandmete edastamine Eestist on lubatud üksnes sellisesse riiki, kus on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/thirdcountries/index_en.htm; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks).

³ IKS § 6 lg 4

⁴ IKS § 43

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Taotluse lisad:

Lisa 1: Volitatud töötlejate andmed (taotluse lõpus)

Lisa 2: Andmekooseis (Lisa 2. Andmete koosseis (loplik)

Lisa 3: Leping (RITA_alategevus_1_teenuse_osutamise_leping_RAMU)

Lisa 4: Möjuhindang (taotluse lõpus)

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Uusjärv

analüüsiosakonna juhataja

Volitatud töötlejate andmed

NB! Täita ainult juhul, kui kasutatakse volitatud töötlejaid Vastutava töötleja töötajat ei pea volitatud töötlejana märkima.	
Volitatud töötleja nimi asutuse/äriühing/FIE nimi	Statistikaamet
Registrikood või isikukood	70000332
Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	Tatari 51, 10134, Tallinn
Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	Tatari 51, 10134, Tallinn
Kontaktandmed <i>telefon, e-post</i>	Ilona Reiljan, andmekaitse@stat.ee, +372 5331 1740,

Volitatud töötleja nimi asutuse/äriühing/FIE nimi	Eesti Rakendusuuringu Keskus CentAR OÜ
Registrikood või isikukood	11343217
Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	Statistikaameti keskkonnas
Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	Rataskaevu tn 2-6, 10123, Tallinn
Kontaktandmed <i>telefon, e-post</i>	Janno Järve, janno.jarve@centar.ee, +372 56 668 440
Volitatud töötleja nimi asutuse/äriühing/FIE nimi	Tartu Ülikool
Registrikood või isikukood	74001073
Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid	Statistikaameti keskkonnas

<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	
Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega)	Ülikooli 18, 50090, Tartu
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	
Kontaktandmed	Tiit Tammaru, tiit.tammaru@ut.ee , +372 505 7331
<i>telefon, e-post</i>	

Mõjuhinnang

Mõjuhinnang käsitleb projekti „Rahvastikuandmete simulatsioonimudeli arendamine“ (RAMU), mille raames teostatakse Eesti rahvastiku indiviiditasandi andmete mastaapset töötlemist ja analüüsi. Arvestades uuringu mahtu (ca 1,3 miljonit andmesubjekti) ja eriliigiliste isikuandmete, täpsemalt terviseandmete kasutamist, on mõjuhinnangu koostamine vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklile 35 kohustuslik.

Andmetöötluse olemus ja vajalikkus.

Uuringu eesmärk on luua teaduspõhine simulatsioonimudel, mis võimaldab prognoosida Eesti rahvastiku sotsiaalmajanduslikku käitumist, tervises seisundit ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkust aastani 2100. Selline analüüs on vältimatu, kuna agregeeritud andmed ei võimalda hinnata poliitikamuudatuste jaotuslikku mõju indiviidi ja leibkonna tasandil. Töötlemine hõlmab andmete sidumist paljudest riiklikest registritest (sh Rahvastikuregister, Rahvastiku Statistiline Register, Tervisekassa, Sotsiaalkaitse infosüsteem, EMTA, EHIS, Pensionikeskus, Töötukassa Infosüsteem). Kuna teadlastel on vaja analüüsida seoseid näiteks hariduse, sissetuleku ja tervise vahel, on andmete sidumine indiviidi tasandil vältimatu.

Isikuandmete kaitse meetmed ja pseudonüümimine.

Andmekaitse tagamiseks on protsess üles ehitatud selliselt, et ükski teadlane ei puutu kokku isikustatud andmetega. Kõik andmete sidumised teostab usaldusväärne kolmas osapool ehk Statistikaamet, kes asendab isikukoodid unikaalsete pseudonüümidega. Andmete analüüs toimub eraldatud ja turvatud teadlaste keskkonnas, kus puudub vaba internetipääs ning andmete väljaviimine on tehniliselt piiratud. Kõik uuringust väljuvad tulemused on ainult agregeeritud kujul ning läbivad täiendava konfidentsiaalsuse kontrolli, et välistada isikute kaudne tuvastamine väikeste rühmade kaudu.

Andmete minimeerimine ja eriliigilised andmed.

Vastavalt esitatud andmekoosseisule (Lisa 2) küsitakse vaid uuringu eesmärgiks vajalikke tunnuseid. Eriliigiliste andmete (terviseandmed, puuded, töövõime) töötlemine on piiratud nende näitajatega, mis on vajalikud tervise sünteetilisuse loomiseks. See mõõdik on vajalik, et simuleerida tuleviku hooldusvajadust ja suremustõenäosusi. Seega on andmete maht proportsionaalne uuringu eesmärgiga ehk luua riigile andmepõhine otsustusmudel.

Riskide analüüs ja jääkriskid.

Peamine tuvastatud risk on isikute teoreetiline re-identifitseerimine andmete sidumise kaudu. Seda riski maandab aga asjaolu, et andmed on pseudonüümitud ja analüüsikeskkond on füüsiliselt ja tarkvaraliselt suletud. Kuna teadlased allkirjastavad konfidentsiaalsuskohustuse ning andmeid ei kasutata üksikindiviidi kohta administratiivsete otsuste tegemiseks, on oht isiku õigustele ja vabadustele hinnatud madalaks. Andmetöötluse kasu ühiskonnale (täpsem sotsiaal- ja rahanduspoliitika planeerimine) kaalub üles andmesubjektide privaatsuse riive, mida on maksimaalselt minimeeritud.

Kokkuvõtvalt.

RAMU projekti andmetöötlus vastab IKÜM-i ja IKS-i põhimõtetele. On rakendatud piisavaid tehnilisi ja organisatoorseid meetmeid, et tagada andmete turvalisus. Jääkriskid on viidud miinimumini läbi Statistikaameti turvalise keskkonna kasutamise ja range pseudonüümimise protsessi. Vastutavad töötlejad reguleerivad oma vahelise koostöö ühisvastutuse lepinguga, tagades andmesubjektidele selge kontakti oma õiguste teostamiseks.